

Vi er så få - og vi hadde ingen å miste

Taler

Einar Gerhardsen

Dato

16 september 1945

Sted

Universitetets aula, Oslo

Omstendigheter

Tale på de falnes dag

- 1 Ved en minnehøytidelighet i Universitetets aula gjengav Einar Gerhardsen noen ord fra Nordahl Grieg: «Vi er så få her i landet, hver fallen er bror og venn.»

Han fortsatte:

5

Vi er så få - og vi hadde ingen å miste. Men krigen krever ubønnhørlig sine ofre, og Norge måtte ta sin del, selv om vi synes det var så grenseløst urimelig med hver enkelt som falt.

- 10 Døden tar ofte de beste. Nesten uten unntak kan en si om dem som falt at de var av våre ypperste kvinner og menn. De visste hva innsatsen kunne komme til å koste, men uten betenkning gav de sitt liv i kampen for Norges frihet.

- 15 Sjøfolkene fulgte sitt skip i farefull, men krigsnyttig og nødvendig seilas på alle verdenshav. Stille og selvfølgelig gjorde de på denne måten sin plikt mot fedrelandet. Alt for mange av dem måtte følge sitt skip i dypet.

- Andre falt i åpen kamp med fienden. Unge krigere i hær, marine og flyvåpen. De unge brente av iver etter å slippe til, og når de først kom i kamp, var de tapre
20 og sterke og modige. De som ble igjen på slagmarken, døde i bevisstheden om å ha gjort sin plikt.

- De som førte kampen mot tyskerne og deres norske hjelpesmenn hjemme, hadde ikke den letteste oppgaven. Hver time og hvert minutt i dødelig fare.
25 Mange av dem som kom i Gestapos klør, så døden som en befrielse, langt å foretrekke for umenneskelig mishandling og tortur. De lot seg heller langsomt pine i hjel enn å gi opp navnet på kamerater og landsmenn som de hadde

30 kjempet sammen med. Her kan en i sannhet snakke om helter og
heltegjerninger. Uten deres fasthet, uten deres dødsforakt, ville det vært utallige
flere landsmenn som hadde mistet livet i Gestapos forhørsceller.

Og så de som døde av sult og mishandling i fengsler og fangeleirer. Mange av
våre aller beste måtte her bukke under etter langvarige og ubeskrivelige lidelser.

35 Når Norges navn vil få en plass blant dem som knekket de fascistiske
angrepsstater, så er det takket være de nordmenn som tok kampen opp der hvor
deres naturlige plass var, og hvorav så mange måtte ofre sitt liv.

40 I dyp respekt bøyer vi oss for de landsmenn som i kampen for sitt land gav det
største et menneske kan gi.

Vi føler med deres etterlatte som står ensomme tilbake. De har ytet og i sannhet
måttet yte det største offer. Her hjelper ingen vakre ord, fordi ord ikke gir oss de
45 døde tilbake. Men jeg tror likevel de fleste etterlatte heller vil sørge over tapet av
en inderlig kjær ektefelle, over foreldre eller barnet som falt i kamp for dyre
idealer - enn en levende, som svek landet når det var i fare.

Vi savner sårt hver enkelt av dem som døde og synes det er så meningsløst og så
50 grenseløst vondt at mange av våre aller beste måtte gi sitt liv.

Med større rett enn noen gang kan vi imidlertid si at de som falt i krigsåra, ikke
falt forgjeves. De idealer de gav sitt liv for, er for oss blitt rikere og mer levende.
Gjennom deres innsats er Norges selvstendighet og Norges frihet blitt dyrebare
55 og hellige verdier for hver god nordmann.

Vi som kom gjennom med livet i behold, må nå fullføre den oppgaven våre
falne hadde satt seg - og vi må i fredelig arbeid trygge og underbygge landets
selvstendighet og frihet. Det skal være vårt offer til fedrelandet, vårt løfte til dem
60 som stupte i kampen.

Minnet om de falne skal leve i våre sinn, i våre tanker og i våre gjerninger.

Emner

Andre verdenskrig, Falne, Minnetale

70

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/vi-er-sa-fa-og-vi-hadde-ingen-a-miste>

75

80

85

90

95

100

105